

2019

estuursrapportage

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
1. Inleiding	8
Algemeen	8
Opzet bestuursrapportage	8
2. Voortgang (financieel) beleid	10
2.1 Financiën	10
2.2 Investerings (kredieten)	11
2.3 Algemene Uitkering	12
3. Programma's en algemene dekkingsmiddelen	14
3.1 Indeling programma's	14
3.2 Rapportage programma's	15
3.2.01 Programma: Relatie inwoners en bestuur	15
3.2.02 Programma: Ruimtelijke ontwikkeling	15
3.2.03 Programma: Beheer leefomgeving	16
3.2.04 Programma: Economie en toerisme	18
3.2.05 Programma: Gezondheid en bevordering gezonde leefstijl	18
3.2.06 Programma: Jeugd, onderwijs en cultuur	18
3.2.07 Programma: Maatschappelijke Ondersteuning en veiligheid	19
3.2.08 Programma: Werk en Inkomen	20
3.3 Algemene dekkingsmiddelen en overhead	23
4. Paragrafen	26
4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	26
4.2 Bedrijfsvoering	26
4.3 Financiering	27
4.3.1 Renteontwikkeling	27
4.3.2 Financieringsbehoefte	27
4.4 Grondbeleid	27
4.5 Transitie Sociaal Domein	27
4.5.1 Budget neutraliteit	27
4.5.2 Ontwikkelingen	28
4.5.3 Ontwikkeling tekort Sociaal Domein voor 2019 en Egalisatiereserve sociaal domein	29
4.5.4 Monitor Sociaal Domein	30
5. Overzicht Reserves en Voorzieningen	34
5.1 Reserves	34
5.1.1 Algemene Reserve	34
5.1.2 Bestemmingsreserves	35
5.2 Voorzieningen	35
6. Voorgestelde besluiten	37
7. Bijlagen	39
7.1 Begrotingswijziging bestuursrapportage 2019	39
7.2 Monitoring doelen per programma 2019	40

S

amenvatting

Samenvatting

Inleiding

In deze bestuursrapportage 2019 wordt verantwoording afgelegd over met name de financiële voortgang in het eerste halfjaar.

Binnen het nieuwe vergadermodel Politieke Avond Montferland zal deze Bestuursrapportage worden aangeboden voor raadsbehandeling op 12 september 2019. Verdere agendering wordt bepaald door de Agendacommissie.

Het nadelig saldo van de bestuursrapportage 2019 (na verwerking van de mutaties in de reserves) bedraagt € 1.800.000. Voorgesteld wordt dit saldo te onttrekken aan de Algemene reserve (zie "5.1.1 Algemene Reserve").

De belangrijkste afwijkingen (bedragen x € 1.000) vindt u hieronder. De afkortingen N, V, I en S staan respectievelijk voor nadeel (N), voordeel (V), incidenteel (I) en structureel (S).

(Bedragen * € 1.000)

Omschrijving	Bedrag	N/V	S/I
Grondverkoop woningbouw	128	V	I
Verkoop gemeentewoning	205	V	I
Stads- en dorpsvernieuwing (centrumplan en dorpsvisies)	-156	N	I
Klimaat en duurzaamheid	-161	N	I
Culturele activiteiten (subsidie wagenbouwers)	-128	N	I
Leefbaarheidsinitiatieven	-250	N	I
Doorschuiven Onderwijs achterstandenbeleid	250	V	I
WMO overig (HbH / voorzieningen voor mensen met beperking)	-1.160	N	S/I
Uitvoeringsplan Participatiewet (re-integratie)	-250	N	I
BBZ en Minimabeleid	120	V	I
OZB (beperkte waardeestijging WOZ-waarden)	-158	N	I
Algemene uitkering Gemeentefonds	-616	N	S/I
Deelnemingen (dividendopbrengsten)	289	V	S/I
Rentebijstellingen	195	V	I
Aanpassing kapitaallasten	135	V	I

Enkele incidentele bijstellingen betreffen overhevelingen van (restant)-budgetten vanuit 2018. Het gaat om een bedrag van afgerond € 0,3 mln.

De structurele bijstellingen zijn reeds meegenomen in de Kadernota 2020 en de concept-begroting 2020.

Naast bovenstaande afwijkingen zijn in deze Berap diverse budgetten binnen het Sociaal Domein - nieuwe taken bijgesteld. Dit geldt voor zowel de inkomsten (via de Algemene uitkering) als de uitgaven. Het resultaat hiervan is dat het tekort 2019 op het Sociaal Domein iets minder ongunstig is geworden.

Door toevoegingen aan en onttrekkingen van de reserves komen niet alle hierboven genoemde afwijkingen rechtstreeks ten laste van het saldo.

In hoofdstuk 3 wordt per programma gedetailleerd weergegeven wat de budgettaire gevolgen zijn. In hoofdstuk 5 worden de reserves nader toegelicht.

Rijksuitkeringen

De algemene uitkering is met € 1,2 mln. naar boven bijgesteld. Dit als gevolg van een hogere vergoedingen voor het Sociaal Domein en actualisatie van de verdeelmaatstaven en accresontwikkelingen.

In verband met het gemeentelijk beleid voor budgetneutraliteit van het Sociaal domein zijn de aanpassingen binnen de Algemene uitkering voor dit onderdeel tot een totaal van € 2 mln. bestemd. Daarmee hebben we per saldo een feitelijk nadeel bij de Algemene uitkering van € 616.000.

Investerings (kredieten)

Alle lopende investeringen en projecten zijn beoordeeld aan de hand van de reeds gedane uitgaven en de verwachte kosten. Per saldo leidt dit tot een bijraming van de kredieten met € 255.000.

Programmadoelen

De realisatie van de programmadoelen ligt grotendeels op schema. Indien wij concluderen dat de realisatie afwijkt qua tijd – middelen – geld dan wordt dat in deze Bestuursrapportage gemeld. Een volledig overzicht van de voortgang van de doelen is opgenomen in bijlage 7.2.

Conclusie

Bij de vaststelling van de begroting 2019 bedroeg het tekort ruim € 0,8 mln. De Bestuursrapportage 2019 toont een somber beeld en een verdere verslechtering van onze financiële positie. Voor de komende begrotingen is het volgende van belang.

De provinciale toezichthouder heeft de beoordelingscriteria ingaande de begroting 2020 aangescherpt: Bij de beoordeling van het structureel en reëel evenwicht, beoordelen zij of er sprake is van een opschuivend perspectief. Daarmee wordt bedoeld dat het niet is toegestaan om ieder jaar opnieuw een (meerjaren)begroting aan te bieden waarbij uitsluitend de laatste jaarschijf in evenwicht is.

De negatieve bijstelling in deze Bestuursrapportage met € 1,8 mln. past geheel in het beeld zoals we dat hebben gepresenteerd in de Kadernota 2020. Het is derhalve een bevestiging van het besluit bij de Kadernota dat we op financieel terrein voor een grote uitdaging staan: Een hervorming van de taken die we thans uitvoeren en/of ambities die we willen gaan realiseren.

Het historisch perspectief toont een patroon aan dat beschikbare financiële ruimte voor de volle omvang wordt bestemd. Iedere tegenvaller moet hierdoor leiden tot bezuinigingsmaatregelen (KTD 2010 en KTD 2014).

Dus past hier voor de komende jaren een grotere bewustwording waarbij we de "tering echt naar de nering" moeten zetten en het besef moet doordringen dat het niet inbouwen van een financiële buffer vroeg of laat zal leiden tot noodzakelijke bezuinigingen.

I nleiding

1. Inleiding

Algemeen

Hierbij hebben wij het genoegen u de bestuursrapportage van 2019 aan te bieden. Deze bestuursrapportage is een verantwoording van het college naar de raad die gezien dient te worden als een tussentijdse evaluatie over de lopende begrotingscyclus en als bijsturinginstrument. De bestuursrapportage heeft als peildatum 1 juli, zodat de "Meicirculaire 2019" van het gemeentefonds hierin is verwerkt.

In de volgende figuur is de meerjaren Planning & Control cyclus weergegeven.

P&C – cyclus

Binnen het nieuwe vergadermodel Politieke Avond Montferland zal deze Bestuursrapportage worden aangeboden voor raadsbehandeling op 12 september 2019. Verdere agendering wordt bepaald door de Agendacommissie.

Opzet bestuursrapportage

In de bestuursrapportage 2019 komt in hoofdstuk 2 in vogelvlucht de voortgang van het financiële beleid voorbij. Vervolgens komen in hoofdstuk 3 de programma's aan bod, waarna in hoofdstuk 4 de paragrafen worden toegelicht. In hoofdstuk 5 wordt gerapporteerd over de reserves en voorzieningen.

**oortgang (financi-
eel) Beleid**

2. Voortgang (financieel) beleid

2.1 Financiën

In deze bestuursrapportage wordt per programma verantwoording afgelegd over met name de financiële voortgang in het eerste halfjaar en waar nodig worden begrotingswijzigingen aan u voorgesteld. Op basis van de voorgestelde begrotingswijzigingen sluit deze bestuursrapportage met een nadelig saldo van € 1.800.000. De structurele bijstellingen zullen worden verwerkt in de begroting 2020.

<i>(Bedragen * € 1.000, "-" is nadelig)</i>	
Financieel overzicht	2019
Saldo Begroting (vastgesteld 8 november 2018)	-836
Mutaties Bestuursrapportage 2019	-1.800
Saldo Begroting 2019 na Bestuursrapportage	-2.636

In hoofdstuk 3 "Programma's en algemene dekkingsmiddelen" worden de financiële ontwikkelingen toegelicht. Bij het opstellen van deze bestuursrapportage is de lijn van de 'Financiële verordening gemeente Montferland' gevolgd. Alleen de bedragen met een afwijking groter dan € 50.000 zijn van een toelichting voorzien.

2.2 Investerings (kredieten)

De lopende investeringen en projecten zijn beoordeeld aan de hand van de werkelijke uitgaven in het eerste halfjaar en de verwachtingen voor het tweede halfjaar en verder.

In deze bestuursrapportage zijn een aantal wijzigingen op investeringen meegenomen.

(bedragen x € 1.000, negatief bedrag is een aframing)

Investering	Bestaand krediet	Af-/ Bij raming	Nieuw krediet	Toelichting
Renovatie sportpark De Boshoek en de aanpassing van de velden van VV Montferland.	886	70	956	Bijraming van € 70 is een gevolg van de marktwerking.
Glasvezel Gouden Handen		80	80	Het krediet is bedoeld om de locaties Gouden Handen en Matjeskolk optimaal te faciliteren via de realisatie van een glasvezelnetwerk.
Laadpalen 2019		30	30	Aanschaf 9 laadpalen bij het gemeentehuis en 1 bij de gemeentewerf.
Reconstructie Drieheuvelenweg	653	165	818	Uitvoering herinrichting nadat de ontbrekende schakel bij 's-Heerenberg in gebruik is genomen medio 2020. Voorstel om € 165 bij te ramen in verband met aanvullende werkzaamheden om geen verdringingseffect te krijgen.
Herinrichting Graaf Hendrikstraat	280	30	310	De werkzaamheden zijn afgerond. De overschrijding bedraagt € 30 als gevolg van: <ul style="list-style-type: none"> - herstel van diverse huisaansluitingen betreffende het riool (€ 17,5); - de afvoer van grond naar wildviaduct bij Doetinchem (€ 7,5); - diverse kleine uitgaven € 5,0).
Aanp. rotonde Bievankweg - Ruijgenhoek	600	-240	360	De oorspronkelijke raming ging uit van vervanging van de huidige rotonde door een nieuwe kruisingsvorm. Een nadere variantenstudie en inspraak hebben geleid tot een minder drastische maatregel waardoor de bijgestelde uitvoeringskosten lager zijn.
Programmatuur Financiën	100	120	220	In 2019 wordt de financiële programmatuur vervangen (na 15 jaar), De hedendaagse eisen vergen een hogere investering dan het oorspronkelijk geraamde krediet. De implementatiekosten zijnde b.v. opleiding, licenties e.d. bedragen € 200 in plaats van de geraamde € 100. Daarnaast wordt € 20 bijgeraamd voor adviseringskosten inzake de aanbesteding.
Totaal	2.519	255	2.774	

Per saldo is sprake van een bijraming van kredieten met € 255.000. Voor de komende jaren leidt dit tot een bijstelling van de kapitaallasten. In de begroting 2020 zullen deze consequenties worden verwerkt.

2.3 Algemene Uitkering

Na de verwerking van de gevolgen van de meicirculaire 2019 kan de Algemene Uitkering als volgt worden berekend:

		(Bedragen * € 1.000)
Algemene Uitkering		
Raming begroting 2019 (o.b.v. september circulaire 2018)		50.966
Mei circulaire 2019		52.180
Verschil (toename) betreft een bruto voordeel		1.214
Uitgaande van deze mutatie dienen we nog rekening te houden met de volgende correcties:		
Negatieve effecten op de begrotingsruimte:		-2.010
• Extra middelen jeugdhulp (worden toegevoegd aan budgetten jeugd):	-728	
• Loon en prijsbijstellingen sociaal domein voor de onderdelen WMO 2015 (exclusief Hv) en Jeugd:	-398	
• Reservering voor verhoging taalniveau statushouders:	-41	
• Reservering verhoging van de integratie-uitkering Voogdij/18+:	-685	
• Reservering verhoging integratie-uitkering Participatie:	-158	
Positief effect op de begrotingsruimte:		180
• Onttrekking aan de bestemmingsreserve onderuitputting algemene uitkering gemeentefonds 2018:	180	
Budgettaire effect (nadeel)		-616

Het budgettaire nadeel van de meicirculaire 2019 bedraagt € 616.000.

Het bruto voordeel van de mei circulaire 2019 ten opzichte van de septembercirculaire 2018 bedraagt € 1,214 mln.. Dit geeft een vertekend beeld: Zoals uit bovenstaande opzet blijkt bedraagt het reëel nadeel € 616.000.

Dit netto nadeel is verwerkt in deze bestuursrapportage. Dit nadeel is met name veroorzaakt door het BTW compensatiefonds in verband met hogere declaraties dan geraamd (€ 381.000 nadeel), afrekening accres 2018 (€ 72.000 nadeel) en bijstellingen maatstaven en accres 2019 (€ 163.000 nadeel).

P

rogramma's

3. Programma's en algemene dekkingsmiddelen

3.1 Indeling programma's

In de programmabegroting 2019 zijn acht programma's opgenomen. Deze programma's zijn ingedeeld op basis van een vast stramien. Ieder programma bestaat uit:

a. Een missie

De missie is een korte verklaring waarin de inhoud van het programma en de centrale doelstelling worden geduid.

b. Context en achtergronden

In dit onderdeel worden de taakvelden aangeduid die zijn opgenomen in het programma en de belangrijkste ontwikkelingen binnen deze taakvelden (speerpunten). Tenslotte worden voor ieder taakveld de beoogde maatschappelijke effecten beschreven.

c. Eerste W-vraag (wat willen we bereiken)

Hier worden de beoogde maatschappelijke effecten uitgewerkt in concrete en meetbare doelen (SMART).

d. Indicatoren

De indicatoren zijn de meetgegevens aan de hand waarvan we kunnen bepalen of de beoogde doelen als bedoeld bij de eerste w-vraag worden gehaald.

e. Tweede W-vraag (wat gaan we daarvoor doen)

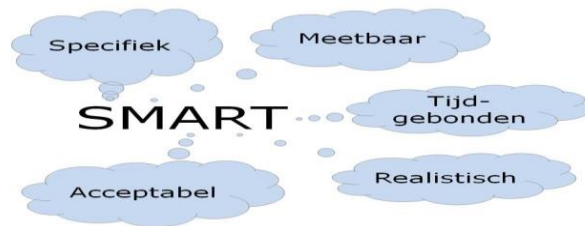
Hier beschrijven we de concrete activiteiten om de doelen als bedoeld in de eerste w-vraag te realiseren.

f. Prestatiegegevens

Dit betreft gegevens over de activiteiten/inspanningen als bedoeld in de tweede w-vraag.

g. Derde W-vraag (wat mag het kosten)

De baten en lasten op programmaniveau.

Het werken met programma's

Het verder ontwikkelen van de programmabegroting tot sturingsinstrument door de doelen en activiteiten meer "SMART" te formuleren met daaraan gekoppeld goede indicatoren is voortgezet.

3.2 Rapportage programma's

In deze bestuursrapportage wordt gerapporteerd over de afwijkingen in de uitvoering van de programma's op basis van (R)esultaat, (P)lanning en (M)iddelen. Bij elk programma treft u een rapportage aan. De Budgetrapportage beperkt zich tot afwijkingen groter dan € 50.000. Daarnaast zijn mutaties opgenomen die worden verrekend met een Reserve. De monitor voortgang programmadoelen vermeldt alleen bijzonderheden met betrekking tot de geplande en uit te voeren taken, die zijn opgenomen in de programmabegroting. *Alle genoemde bedragen in de teksten van de budgetrapportage zijn in duizendtallen (* € 1.000).*

3.2.01 Programma: Relatie inwoners en bestuur

Budgetrapportage:

College van B&W

Onderwerp	Budgetontwikkeling		
Pensioenvoorziening Wethouders (APPA)	-53	I	N
Met het afsluiten van het boekjaar 2018 werd duidelijk dat, door het aantreden van het nieuwe college in 2018; het verkregen inzicht in de verplichtingen voor voormalige wethouders en de aanhoudende lage rekenrente, de pensioenvoorziening onvoldoende omvang heeft.			

Monitor voortgang programmadoelen:

Onderwerp	Monitor		
Hernieuwde visie op dienstverlening opstellen	Tijd	Kwaliteit	Geld
Wij buigen ons eerst over de vraag "Wat voor een gemeente willen we zijn" en willen een soort van mission statement opstellen. Als dat duidelijk is kan nagedacht worden wat dit voor de dienstverlening zal betekenen.			

3.2.02 Programma: Ruimtelijke ontwikkeling

Budgetrapportage:

Volkshuisvesting

Onderwerp	Budgetontwikkeling		
Volkshuisvestingsbeleid: Grondverkoop woningbouw	128	I	V
Het betreft een opbrengst op grond van een grondexploitatieovereenkomst van een reeds afgewikkelde grondexploitatie.			

Volkshuisvesting

Onderwerp	Budgetontwikkeling		
Verkoop gemeentewoning	205	I	V
Het betreft de opbrengst, na verrekening van de kosten en derving huuropbrengsten, van een gemeentewoning.			

Stads- en dorpsvernieuwing

Onderwerp	Budgetontwikkeling		
Centrumplan (werkbudget): Overige adviezen en administratieve werkzaamheden	-50	I	N
De bijraming betreft de extra kosten van juridische bijstand inzake de rechtszaak rondom de transformatie van de oude gemeentehuislocatie Didam.			

Stads- en dorpsvernieuwing

Onderwerp	Budgetontwikkeling		
Ontwikkeling dorpsvisies	-50	I	N
Ter bevordering van een duidelijke visie op de ontwikkeling van de dorpen wordt voorgesteld € 50 beschikbaar te stellen als voorbereidingsbudget.			

Monitor voortgang programmadoelen:

Onderwerp	Monitor		
	Tijd	Kwaliteit	Geld
Inventariseren veel voorkomende diersoorten in de kernen met veel ruimtelijke ontwikkelingen			
Op dit moment is hier geen geld voor beschikbaar gesteld.			

3.2.03 Programma: Beheer leefomgeving**Budgetrapportage:**

Groenvoorzieningen

Onderwerp	Budgetontwikkeling		
Openbaar groen	-80	I	N
Met het "vervangingsplan bomen" is in het najaar 2018 een aanvang gemaakt en in het voorjaar 2019 afgerond. De in 2018 beschikbaar gestelde middelen worden met deze mutatie ingebracht in de begroting van 2019 (doorschuiving vanuit 2018).			

Afvalverwijdering

Onderwerp	Budgetontwikkeling		
Afvalverwerking: Huisvuil	-80	I	N
Egalisatiereserve Afvalstoffenheffing	80	I	V
Het negatieve effect wordt verrekend met de bestemmingsreserve en beïnvloedt daardoor de uitkomsten van de Berap niet. Het negatieve saldo is voornamelijk ontstaan door: Positieve effecten: € 73 De vergoeding van Nedvang valt hoger uit door een hogere inzameling van PMD afval en een afrekening over de jaren 2015 en 2016; € 98 Voor 2019 is de gemeente vrijgesteld van afvalbelasting ivm een nog tot 2020 lopend contract betreffende huisvuilverbranding in het buitenland; € 24 Inzameling restafval neemt af; € 39 Aframen van de opgenomen stelpost kapitaallasten (aanschaf GFT-bakken). Deze stelpost kan afgeraamd worden, daar werkelijke kapitaallasten in de begroting zijn opgenomen Negatieve effecten: € 102 De afrekening over 2018 betreffende de aanbestedingsstations valt fors hoger uit dan verwacht; € 210 De opbrengsten uit afvalstoffenheffing vallen lager uit, doordat het aantal ledigingen per huishouding gemiddeld lager is (6x) dan in de begroting 2019 is aangenomen (8x). Het in de berap verwacht tekort ad € 80 wordt afgedekt door de egalisatiereserve afvalstoffenheffing.			

Riolering

Onderwerp	Budgetontwikkeling		
Riolering	30	I	V
Egalisatiereserve Riolering	-30	I	N
Het verwachte positieve effect op de riolering wordt vooral veroorzaakt door het niet gebruik maken van de op basis van het GRP geraamde personeelsbudget en een bijstelling van de verwachte opbrengsten van de rioolheffing. Hier staat een negatief effect tegenover van een toename van het aantal verstoppingen in de persleidingen en de bijstelling van het onderhoudsbudget op basis van de uitkomsten van de afgelopen jaren. Het in de berap verwachte positieve resultaat op de riolering wordt gestort in de Egalisatiereserve Riolering.			

Milieu algemeen

Onderwerp	Budgetontwikkeling		
Klimaat en duurzaamheid: Stelposten	-61	I	N
Over 2018 is betreffende het duurzaamheidsbudget € 61 minder uitgegeven, dan was geraamd. Om het bereiken van de duurzaamheidsdoelen te waarborgen wordt het restant van de budgetten over 2018 als een stelpost toegevoegd aan het duurzaamheidsbudget voor 2019.			

Milieu algemeen

Onderwerp	Budgetontwikkeling		
Klimaat en duurzaamheid: Toevoegen aan voorzieningen	-100	I	N
Met het raadsbesluit van 18 april 2019 betreffende het in het leven roepen van een "aanjaagfonds duurzame energieopwekking (een zogenaamd: revolving fund)" is besloten voor de komende 8 jaar een bedrag van maximaal € 1,2 mln. beschikbaar te stellen. Uit het fonds kunnen stimuleringsleningen worden verstrekt. Met het oog op de risico's dienen we een risicovoorziening te vormen van 50% van het totaalbedrag (€ 0,6 mln.). De eerste 4 jaar zal er jaarlijks een bedrag van € 100 opzij worden gezet en daarna 4 jaar € 50.			

Milieu vergunningverlening

Onderwerp	Budgetontwikkeling		
Vergunningen milieu: Bijdrage GR ODA	-68	I	N
Hogere bijdrage ODA. De aantrekkende economie leidt met name tot een toename van het aantal vergunningsaanvragen (incl. advisering, controle en handhaving) en derhalve de hiermee gemoeide kosten.			

Monitor voortgang programmadoelen:

Onderwerp	Monitor		
Ontwikkelen ruimtelijk kader duurzame energieopwekking	Tijd	Kwaliteit	Geld
Vaststelling was oorspronkelijk voorzien in 2019. Het participatieproces vraagt echter meer tijd. Vaststelling wordt nu voorzien in 2020.			

Onderwerp	Monitor		
Stimuleringslening opzetten waarbij woningeigenaren een lening kunnen aanvragen voor het verwijderen van asbest	Tijd	Kwaliteit	Geld
Regeling is in voorbereiding. Het is helaas niet gelukt om nog in 2018 een verordening ter vaststelling aan te bieden. Het aantal bruikbare praktijkvoorbeelden is zeer beperkt en dit heeft het overleg met Svn (en AGEM) vertraagd. Voornemen is om de regeling nog in 2019 ter vaststelling aan te bieden. Overigens is het asbestdakenverbod uitgesteld tot 2028.			

Onderwerp	Monitor		
Verstrekken asbestleningen	Tijd	Kwaliteit	Geld
Verordening is vertraagd en nog niet ter vaststelling aangeboden, dus geen of minder asbestleningen in 2019.			

Onderwerp	Monitor		
Vervanging verouderd straatmateriaal	Tijd	Kwaliteit	Geld
De voorbereiding van het project loopt. Echter de daadwerkelijke uitvoering buiten is nog niet gestart. De vertraging is ontstaan door onvoldoende personele capaciteit. De jaren 2018 en 2019 worden nu als één werk aanbesteed.			

3.2.04 Programma: Economie en toerisme

Budgetrapportage:

Economische ontwikkeling

Onderwerp	Budgetontwikkeling		
Bedrijvencontacten en promotie	90	I	V
Bij de jaarrekening 2018 is het budget innovatiefonds met € 90 overschreden. De overschrijding wordt verrekend met het budget van 2019.			

3.2.05 Programma: Gezondheid en bevordering gezonde leefstijl

Budgetrapportage:

Sportaccommodaties

Onderwerp	Budgetontwikkeling		
Zwembad de Hoevert	-50	I	N
In verband met contractuele verplichtingen is het voorlopig niet mogelijk de bezuinigingstaakstelling te realiseren.			

3.2.06 Programma: Jeugd, onderwijs en cultuur

Budgetrapportage:

Onderwijs achterstandenbeleid

Onderwerp	Budgetontwikkeling		
Aanpassing bijdragen Onderwijs Achterstanden Beleid	250	I	V
Voor 2019 worden er geen uitgaven verwacht in relatie tot deze specifieke uitkering, die verantwoord moet worden in de SiSa verantwoording.			

Overige recreatie

Onderwerp	Budgetontwikkeling		
Culturele activiteiten	-128	I	N
Het betreft een besluit uit 2018 om de wagenbouwers tegemoet te komen. Daar de tegemoetkomingen in 2019 zijn verstrekt was het budget bij de 2e Marap van 2018 afgeraamd en wordt met deze Berap weer geraamd.			

Jeugd-Nieuwe taken

Onderwerp	Budgetontwikkeling		
Jeugd-Nieuwe taken: gecontracteerde zorg, vervoerskosten en PGB	-1.164	I	N
Voor een nadere toelichting wordt u verwezen naar de paragraaf "Transities Sociaal Domein".			

Accommodatiebeheer

Onderwerp	Budgetontwikkeling		
Wijkcentra (diversen): Investeringsbijdragen overig	-250	I	N
Het betreft een budgetoverheveling vanuit 2018 aangaande een impuls voor het realiseren van een nieuwe dorpsvoorziening in de kern van Stokkum.			

3.2.07 Programma: Maatschappelijke Ondersteuning en veiligheid

Budgetrapportage:

Regionale brandweer en rampenbestrijding

Onderwerp	Budgetontwikkeling		
Veiligheidsregio Noord-Oost Gelderland	-185	I	N
Conform verbeterplan VNOG. Voor 2019 betekent de maximale variant een verhoging van de bijdrage voor een bedrag van € 185. De minimale variant is € 168. Vooralsnog uitgaan van het maximale totdat er meer bekend wordt. Voor Montferland betekent dit een verhoging van de bijdrage van circa € 244 meerjarig. Standpunt van B&W is, dat 2020 akkoord is maar dat voor 2021 en volgende jaren een taakstellende bezuinigingsplan op tafel moet komen.			

WMO-Nieuwe taken

Onderwerp	Budgetontwikkeling		
WMO-Nieuwe taken: Zorg in Natura en Vervoerskosten	-255	I	N
De kosten voor dagbesteding blijven naar verwachting met € 122 achter bij de raming. Voor € 370 nemen de kosten toe als gevolg van tariefsstijgingen bij begeleiding en het vervoer. Voor meer informatie wordt u verwezen naar de paragraaf transitie sociaal domein.			

WMO - Voorziening mensen met beperking

Onderwerp	Budgetontwikkeling		
WMO - Vervoersvoorzieningen	-60	I	N
Als gevolg van tariefstijgingen bij het vervoer nemen de kosten toe.			

WMO - Voorziening mensen met beperking

Onderwerp	Budgetontwikkeling		
WMO - Woonvoorzieningen	-100	I	N
De aanvragen voor het aanpassen van woonvoorzieningen nemen toe. Ook een incidentele omvangrijke aanpassing heeft er voor gezorgd, dat er meer kosten worden gemaakt.			

WMO - Huishoudelijke verzorging

Onderwerp	Budgetontwikkeling		
WMO - Huishoudelijke verzorging (zorg in natura + PGB)	-700	I	N
In de Kadernota 2020 is reeds melding gemaakt van deze aanzienlijke kostenstijgingen. Ook voor 2019 worden wij hiermee geconfronteerd. De kostenstijging is te relateren aan: - Autonome groei; - Er wordt meer gebruik gemaakt door de invoering van het abonnementstarief eigen bijdrage; - Stijging van het uurtarief (reële prijs AmvB).			

WMO - Eigen bijdragen soc. zekerheid

Onderwerp	Budgetontwikkeling		
WMO - eigen bijdrage	-300	I	N
De berekening van de bijstelling is gebaseerd op de "impactanalyse abonnementstarief" van het CAK.			

Stelposten Decentralisaties Sociaal Domein

Onderwerp	Budgetontwikkeling		
Stelpost Uitgavenverlaging (taakstellend)	-388	I	N
Het tekort op de decentralisaties Sociaal Domein voor 2019 bedroeg bij de vaststelling van de begroting € 1,267 mln., waarvan € 879 zou worden gedekt uit de egaliseringsreserve Sociaal Domein en € 388 is betrokken bij de bezuinigingstaakstelling 2019. Deze taakstelling is voor de jaarschijf 2019 via het raadsbesluit van 18 april 2019 voor een bedrag van € 50 daadwerkelijk ingevuld. De stelpost wordt hiermee verminderd. Het restant dient ook te worden afgeboekt ten laste van de reserve. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Transitie Sociaal Domein.			

3.2.08 Programma: Werk en Inkomen

Budgetrapportage:

Inkomensvoorzieningen

Onderwerp	Budgetontwikkeling		
Participatiewet - gebundelde uitkering (BUIG)	1.179	I	V
De verwachte ontwikkeling van de Sociale uitkeringen, die vallen onder de Participatiewet, gebundelde uitkering (de zogenaamde "BUIG") laten toe, dat het voordelig saldo op de uitvoering met € 1,2 mln. aangepast kan worden. Van dit bedrag zal € 0,9 mln. toegevoegd worden aan de reserve Sociaal Domein en € 250 wordt gebruikt voor het Uitvoeringsplan re-integratie (zie verderop in dit programma). Toelichting: In aanvulling op het geldende raadsbesluit, inhoudende dat extra voordelen worden toegevoegd aan de egaliseringsreserve Sociaal Domein, stellen wij voor om voor 2019 € 250 te gebruiken voor het Uitvoeringsplan re-integratie en € 12 voor de ingebruikname van een app voor de doelgroep. Dit is opgenomen bij het vaststellingsbesluit.			

Bijstand zelfstandigen

Onderwerp	Budgetontwikkeling		
BBZ: Besluit bijstand zelfstandigen	-40	I	N
De BBZ is een open eind regeling. Het verloop van het budget geeft aan, dat er bijgeraamd moet worden.			

Begeleide participatie (WSW)

Onderwerp	Budgetontwikkeling		
Sociale Werkvoorziening: Bijdragen Gemeenschappelijke regelingen	-312	I	N
De bijdragen aan Laborijn zijn met deze wijziging bijgesteld. De belangrijkste oorzaken hiervan zijn: - De rijksbijdrage en dus de doorbelasting aan Laborijn voor de uitvoering van de WSW is naar boven bijgesteld met € 119. - Daarnaast is hier rekening gehouden met de 1e Begrotingswijziging van Laborijn die leidt tot een hogere bijdrage voor 2019 van € 197.			

Re-integratie werk

Onderwerp	Budgetontwikkeling		
Participatiewet - Overige arbeidsparticipatie	-250	I	N
Uitvoeringsplan 2019: cf. B&W-besluit wordt een deel van het verwachte positieve saldo uitvoering BUIG 2019 toegevoegd aan het uitvoeringsplan.			

Gemeentelijk minimabeleid

Onderwerp	Budgetontwikkeling		
Armoede en schuldenbeleid: Uitkeringen Bijzondere Bijstand	-80	I	N
Aanpassing van het budget vindt plaats op basis van extrapolatie van het uitkeringenverloop.			

Mutaties reserves programma 08

Onderwerp	Budgetontwikkeling		
Mutatie reserves programma 08: Toevoeging bestemmingsreserves	-917	I	N
Van het verwachte voordeel op de BUIG van € 1,2 mln. ten opzichte van de begroting wordt € 917 toegevoegd aan de egaliseringsreserve Sociaal Domein (zie Inkomensvoorzieningen). Voor meer informatie over het verloop van deze reserve wordt verwezen naar de paragraaf "Transities Sociaal Domein".			

Monitor voortgang programmadoelen:

Onderwerp	Budgetontwikkeling		
Vroegsignaleren via BKR tools	Tijd	Kwaliteit	Geld
Vanwege het ontbreken van financiële middelen en formatie staan initiatieven "on hold".			

A

Igemene dekkingsmiddelen

3.3 Algemene dekkingsmiddelen en overhead

Naast afwijkingen in de uitvoering van de programma's zijn er ook afwijkingen ten aanzien van de algemene dekkingsmiddelen. Bij dit onderdeel worden ook de ontwikkelingen op het terrein van bedrijfsvoering meegenomen.

Budgetrapportage:

Deelnemingen/beleggingen/nutsbedrijven

Onderwerp	Budgetontwikkeling		
Deelnemingen nutsbedrijven: Dividend en winstuitkering	289	I/S	V
Hoger dividend van Alliander dan geraamd, met name als gevolg van verkoop van Allegro. Daarnaast vindt er een structurele verhoging van het dividend Alliander plaats. De raming wordt verhoogd van ca. eurocent 50 tot 60 per aandeel.			

Gemeentelijke belastingen/OZB

Onderwerp	Budgetontwikkeling		
OZB woningen / niet-woningen	-158	I	N
Bijstelling op basis van het kohier 2019. Bijna volledig veroorzaakt door de beperkte waardevermindering bij de woningen (3,5%) van de WOZ-waarden. In de begroting is rekening gehouden met een waardevermindering van 6%. Voor de niet-woningen geldt dit ook, maar in mindere mate.			

Algemene uitkering

Onderwerp	Budgetontwikkeling		
Ministerie BZK Algemene uitkering Gemeentefonds	1.214	I	V
Mutatie reserves programma 40: onttrekking bestemmingsreserves	180	I	V
Het gaat hier om de bruto bijstelling. Netto resteert er een nadeel van € 616. - Bijstelling algemene uitkering gemeentefonds van € 1,2 mln. op basis van de meicirculaire 2019. - Onttrekking aan de reserve "Onder uitputting Algemene Uitkering" tot € 180. Voor een nadere toelichting wordt u verwezen naar "2.3 Algemene uitkering".			

Rentebijstellingen

Onderwerp	Budgetontwikkeling		
Bijstelling rentelasten	195	I	V
De in de begroting opgenomen rentelasten kunnen in positieve zin worden bijgesteld: € 90 Bijstelling als gevolg van het lagere rentepercentage voor de nieuw afgesloten langlopende geldleningen dan waarmee in de begroting rekening was gehouden; € 35 Bijstelling op basis van het (minder ongunstige) verloop van het financieringstekort; € 70 Bijstelling raming op basis van de werkelijke boeking rente over de boekwaarden van de GREX.			

Bijstelling Stelposten

Onderwerp	Budgetontwikkeling		
Mutaties Algemene Stelposten	240	I	V
Met de financiële bijstellingen voortvloeiend uit deze Berap worden de stelposten in positieve zin met rond € 240 afgeramd (waaronder een aframing als gevolg van de bijstelling van de kapitaallasten met € 135 en overige bijstelling met € 105).			

BTW vrijstelling Sport

Onderwerp	Budgetontwikkeling		
Specifieke uitkering Sport/ vrijstelling BTW	11	I	V
In de bestuursrapportage is de BTW vrijstelling voor de sport verwerkt. Deze BTW wordt nu afge-rekend door middel van het BTW compensatiefonds. De Specifieke uitkering Sport is aangepast tot een totaal van € 178. De doorwerking naar de sportbudgetten geeft een lastenverzwaring van € 167.			

Dienstverlening

Onderwerp	Budgetontwikkeling		
Vergunning en handhaving/Personeel van derden (Flexpot)	72	I	V
Deze raming kan vrijvallen, daar de verwachte kosten uitkomen op de geraamde salariskosten.			

Salarissen huidig personeel

Onderwerp	Budgetontwikkeling		
Salarissen huidig personeel	51	I	V
Geraamd voordeel ontwikkeling loonkosten o.b.v. concept CAO-akkoord VNG-vakbonden d.d. 28-6-2019. In september wordt het definitieve akkoord verwacht.			

P

aragrafen

4. Paragrafen

4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Voor de begroting 2020 zijn de risico's opnieuw geïnventariseerd. Hieruit blijkt dat de risico's voor de begroting € 4,2 mln. bedragen. Dit betreft incidentele risico's voor een bedrag van € 2,3 mln. en structurele risico's ten bedrage van € 1,9 mln..

In onze jaarrekening 2018 kwam de inventarisatie uit op een bedrag van € 3,4 mln..

Met name op de onderdelen gemeenschappelijke regelingen (ODA, Laborijn en VNOG), begrotingspositie, algemene uitkering gemeentefonds en grote projecten (centrumplan Didam en Bloemenbuurt) zien we de risico's toenemen ten opzichte van de jaarstukken 2018. Een uitgebreide toelichting zullen we in de paragraaf bij de begroting 2020 presenteren.

Om de ratio van het weerstandsvermogen uitstekend te houden dient de berekende weerstandscapaciteit minimaal € 8,4 mln. te bedragen (ratio weerstandsvermogen = 2). Op basis van de huidige berekeningen voldoet de kwalificatie van de ratio van het weerstandsvermogen nog steeds aan deze norm uit de nota "Reserves en voorzieningen", maar we zien de druk op onze financiële positie wel fors toenemen.

4.2 Bedrijfsvoering

Personeel

De omvang van het salarisbudget en de formatie van de gehele ambtelijke organisatie is:

<i>Budgetten (x € 1.000)</i>				
Formatie en budget ambtelijke organisatie	Werkelijk 2017	Werkelijk 2018	Begroting 2019	Begroting na wijz. 2019
salariskosten eigen personeel	17.449	18.579	20.837	20.630
kosten inhuur tijdelijk/extern personeel	2.053	1.487	855	1.069
	19.502	20.066	21.692	21.699
Formatie in fulltime eenheden (fte's):				
vast	260	282*	306	306

* De werkelijke bezetting per 31-12-2018 is lager dan de toegestane formatie. Dit heeft te maken met niet vervulde vacatures.

In de begroting 2019 stelden we al vast dat de salariskosten ten opzichte van 2017 waren toegenomen door de indiensttreding van het groenteam van Laborijn (40 fte groenteam, 1,5 fte werkbegeleiding en administratieve ondersteuning en 0,5 fte HR-ondersteuning).

Op basis van de laatste prognoses is de conclusie dat salarisbudgetten toereikend zijn, ook al vinden er onderlinge verschuivingen plaats van de budgetten salariskosten eigen personeel naar de budgetten voor inhuur.

In deze prognose voor 2019 hebben wij rekening gehouden met het principeakkoord CAO-gemeenten. Het akkoord bevat afspraken over de salarisontwikkeling, de transitievergoeding, een werkgeversbijdrage, en verlof en vitaliteit. De cao loopt van 1 januari 2019 tot 1 januari 2021. In de vastgestelde begroting 2019 was reeds geanticipeerd op de nog vast te stellen CAO: Naar huidige inzichten zijn de financiële gevolgen afgerond € 51.000 gunstiger dan geraamd.

4.3 Financiering

4.3.1 Renteontwikkeling

In de begroting 2019 hebben wij de verwachting uitgesproken dat de rente, na de stagnatie in 2018, in de loop van 2019 toch weer zou gaan oplopen. Hoewel deze stijging zich rond de jaarwisseling wel beperkt heeft voor gedaan is er op dit moment (medio 2019) geen sprake meer van een verder stijgende rente. Sterker nog; de lange rente voor de Nederlandse publieke sector bevindt zich rond het laagste niveau ooit. Hierdoor kunnen de gemeenten nog steeds hun kapitaalbehoefte op een voordelige wijze financieren.

De verdere renteontwikkeling is in sterke mate afhankelijk van de macro-economische ontwikkelingen. Enerzijds zien we de economie in de Eurozone op volle kracht draaien en anderzijds zien we een afkoelende wereldeconomie en oplaaiende handelsconflicten. Het feit dat de inflatie nog steeds beduidend achterblijft bij de doelstellingen van de Europese Centrale Bank (ECB) en de evt. maatregelen die hieruit voort komen, spelen hierbij een rol. Gezien de huidige stand van zaken is het niet te verwachten dat de rente op korte termijn beduidend gaat oplopen.

4.3.2 Financieringsbehoefte

Zoals verwacht is er eind 2018, ter consolidatie van de kortlopende schuld, een vaste geldlening van € 15 mln voor 15 jaar opgenomen. De verwachte bijdrage vanuit de grondexploitatie is enigszins achtergebleven bij de verwachtingen. Mede hierdoor resteert er op dit moment nog een klein financieringstekort dat, rekening houdend met de te verwachten uitgaven en inkomsten, binnen de kasgeldnorm kan worden afgedekt met kortlopende leningen. De verwachting is dan ook dat er in 2019 geen nieuwe vaste financiering behoeft te worden aangetrokken.

4.4 Grondbeleid

Binnen alle actieve grondexploitaties is bij twee complexen sprake van relevante wijzigingen. Het betreft hier een wijziging in de volgende twee complexen:

- complex P.420 Suintbertusschool, gedurende de beroepstermijn van het bestemmingsplan is beroep ingesteld. Als gevolg van dit ingestelde beroep zal de duur van de exploitatie met 1 jaar oplopen. Verwachte eindtijd van deze ontwikkeling betreft derhalve niet 2020, maar 2021.
- complex P.840 DocksNLD, vanwege de voorspoedige uitgifte en vanwege een hogere uitgifteprijs dan opgenomen in de grondexploitatie zal het resultaat van de grondexploitatie DocksNLD met circa € 2 mln. verbeteren. Voor de volledigheid dient opgemerkt te worden dat conform de gesloten samenwerkingsovereenkomst uit 2010 met de vier gemeenten tussen de twee in ontwikkeling zijnde bedrijventerreinen (A18 Bedrijvenpark en DocksNLD) eerst een verevening in de grondexploitatie zal plaats vinden alvorens conform de vaststaande verdeelsleutel baten/lasten worden gedeeld.

4.5 Transitie Sociaal Domein

4.5.1 Budget neutraliteit

Op 2 momenten heeft de raad zich gebogen over maatregelen in het kader van de budgetneutraliteit in het Sociaal Domein.¹

Raadsbesluit 26 oktober 2017

Op 26 oktober 2017 heeft de gemeenteraad besloten om 20 maatregelen door te voeren die gezamenlijk moeten leiden tot budget neutraliteit in 2020. Hiermee is de basis gelegd om de transitie uit te voeren binnen de beschikbare rijksmiddelen. De financiële taakstelling bedroeg afgerond € 2,1 mln.; afgerond € 0,4 mln. op de bedrijfsvoering en € 1,7 mln. op taken. Verderop in dit hoofdstuk berichten wij over de voortgang.

Raadsbesluit 18 april 2019

Met de vaststelling van de begroting 2019 is het tekort op het Sociaal Domein geactualiseerd en is een aanvullende taakstelling geformuleerd. De aanvullende tekorten (en de taakstelling) voor de

¹ Definitie reikwijdte Sociaal Domein: Transitie 2015 (Jeugdwet, WMO nieuw en de Participatiewet: tekort WSW-deel en extra kosten bedrijfsvoering).

jaren 2019 – 2023 bedroegen € 1,3 mln. in 2019 (waarvan reeds was besloten om € 0,9 mln. te dekken uit de egaliseringsreserve Sociaal Domein) en structureel € 1 mln, voor 2020 e.v. Ook over de uitvoering van dit raadsbesluit gaan we in dit hoofdstuk nader in.

4.5.2 Ontwikkelingen

Wmo nieuwe taken

De nieuwe taken Wmo zijn in de periode 2015-2018 met de daarvoor beschikbare middelen uitgevoerd. Ook voor 2019 verwachten wij deze taken met de daarvoor beschikbare middelen uit te kunnen voeren. De bezuinigingstaakstelling op dit onderdeel loopt voor 2019 en verder minder fors op dan die voor de Jeugdwet en Participatiewet. De integratie uitkering neemt toe met € 0,6 mln. Het betreft hoofdzakelijk een gevolg van loon- en prijsbijstellingen binnen de integratie uitkering. De tariefstijgingen voor begeleidingsdiensten en bij het vervoer zorgen voor een stijging van het uitgaven niveau.

Hoewel de inschatting is dat wij uitkomen met de middelen, waarbij we wel nadrukkelijk een voorbehoud maken voor de gevolgen op termijn i.v.m. de invoering van het abonnementstarief, willen wij verder inzetten op meer informele zorg en een afname van geïndiceerde zorg. Wel verwachten wij door vergrijzing een toenemende vraag naar ondersteuning. Gelijkblijvende uitgaven zijn door deze autonome ontwikkeling al een opgave.

Jeugdwet

Het geraamde tekort bij de "Jeugd" taken neemt enigszins af. Dit is vooral een gevolg van een éénmalige uitkering van € 0,7 mln. voor de dekking van het tekort Voogdij 18+ over 2017 tot en met 2019 (compensatieregeling Voogdij/18+). Daarnaast zijn er extra middelen toegevoegd voor de Jeugdzorg. Voor de gemeente Montferland komt dit uit op € 0,7 mln.

Voor wat betreft het uitgaven niveau moet er € 1,2 mln. worden bijgeraamd. Hier zien we een stijging van de tarieven bij gecontracteerde zorg. Omdat de jeugdzorg een openeind regeling is valt het moeilijk te zeggen op basis van ervaringscijfers of de budgetten op een redelijk niveau zijn ingeschat. De jeugdzorg kenmerkt zich door een hoge mate van fluctuaties in het uitgavenpatroon; één of enkele trajecten kunnen leiden tot aanzienlijke uitgaven in een jaar (> € 100.000 per traject is geen uitzondering).

De in 2019 reeds ontvangen facturen hebben er toe geleid, dat bij gecontracteerde zorg bijramingen tot € 1,0 mln. plaatsvinden.

De transformatie verloopt langzamer dan gedacht, waardoor kostendaling op korte termijn nog niet te verwachten is. Een ander probleem is dat een groot aantal verwijzingen van zeer complexe gevallen, en daardoor kostbare, verwijzingen naar Jeugdzorg gebeurt door rechters en huisartsen, dus buiten de gemeente om, waardoor we geen controle hebben op de uitgaven.

Het sociaal team stuurt erop om de duurdere zorg te vermijden en te vervangen door de goedkopere, ambulante zorg. Dit heeft een positief resultaat, waardoor de kosten teruggedrongen worden. Naast financieel voordeel past deze vorm van ondersteuning bij onze visie: kortdurende ondersteuning biedt de gemeente in de rol van regisseur zelf. Wel dient benadrukt te worden dat bij de Jeugdwet ook sprake is van gerechtelijke uitspraken, die een bepaalde vorm van hulpverlening voorschrijven. Deze moet de gemeente opvolgen.

Participatiewet, uitvoering WSW

Onze gemeente blijft deel uitmaken van de GR Laborijn voor wat betreft de uitvoering van de WSW. Het aanwijzingsbesluit wordt gecontinueerd. De rijksbijdrage loopt in 2019 terug met een bedrag van circa € 0,7 mln. De gedachte dat Laborijn dit verlies aan inkomsten zal compenseren in hun bedrijfsvoering is niet realistisch gebleken. Integendeel, de eerdere extra bijdrage als Montferlands aandeel in het tekort 2019 ten bedrage van € 141.000 is in deze Berap bijgesteld naar € 341.000. Daarbovenop wordt een beroep gedaan op de Algemene reserve van Laborijn.

4.5.3 Ontwikkeling tekort Sociaal Domein voor 2019 en Egalisatiereserve sociaal domein

In de op 8 november 2018 vastgestelde begroting 2019 was de totale financiële taakstelling geraamd op € 1,267 mln., waarvan € 0,388 mln. is opgenomen als bezuinigingstaakstelling en € 0,879 mln. ten laste wordt gebracht van de egalisatie reserve Sociaal Domein (zie hiervoor onderstaand overzicht).

Begroting 2019: tekort Sociaal Domein (stand rbs 8-11-2018)

Bedragen x € 1.000

Tekort Sociaal Domein	
Omschrijving	2019
Stelpost taakstellende bezuiniging (begroot)	388
Verwacht tekort 2019 (dekking egalisatie reserve Sociaal domein)	879
Geraamd tekort Sociaal domein	1.267

Verdere bijstellingen in deze Berap 2019

In deze Berap kan het saldo op de uitvoering van de transities voor 2019 worden bijgesteld. De extra ontvangsten via het Gemeentefonds op grond van de Meicirculaire 2019 stijgen uit boven de bijramingen voor de zorguitgaven, waardoor het tekort lager wordt.

Het herberekende tekort zal in zijn totaliteit worden gedekt uit de reserve Sociaal Domein.

De herziene berekening, zoals hieronder is weergegeven komt voor 2019 uit op een tekort van € 0,934 mln.

Berap 2019: tekort Sociaal Domein

Bedragen x € 1.000

Tekort Sociaal Domein	
Omschrijving	2019
Stelpost taakstellende bezuiniging (begroot)	0
Verwacht tekort 2019 (dekking egalisatie reserve Sociaal domein)	934
Geraamd tekort Sociaal domein	934

Het volgende overzicht laat de verwachte ontwikkeling over 2019 zien van de egalisatie reserve:

Berap 2019: egalisatiereserve Sociaal Domein

Bedragen x € 1.000

Ontwikkeling Egalisatiereserve Sociaal domein		
Omschrijving		2019
Beginstand 1-1-2019		144
Mutaties berap 2019		
Toevoeging (deel) voordelig aldo uitvoering Participatiewet (BUIG)	917	
Onttrekking verwacht tekort 2019 Sociaal domein	-934	
Totaal mutaties		-17
Verwachte stand eind 2019		127

4.5.4 Monitor Sociaal Domein

Raadsbesluit 26 oktober 2017, taakstelling van uiteindelijk € 2,1 mln.

Het oorspronkelijke takenpakket bedroeg voor 2019 € 1,246 mln. cq € 2,135 mln. voor 2020 e.v. In de monitor Berap 2018 is reeds geconstateerd dat een aantal maatregelen niet kan worden gerealiseerd. Deze bedragen zijn afgeboekt en toegevoegd aan de vernieuwde taakstelling zoals opgenomen in de begroting 2019. Voor 2019 ging het om een bedrag van € 0,225 mln. en voor 2020 e.v. € 0,625 mln. Het betreft hier de maatregelen met de nummers 9, 10, 11, 15 en een deel van 18.

Maatregelen raadsbesluit 26 oktober 2017

Bedragen x € 1.000

Nr. Maatregel	Voortgang	werkelijk 2018	Raming 2019	Berap 2019	Prognose 2020	Prognose 2021
Bezuinigingen, ombuigingen en vrijval						
1 Drangtraject		79	130	80	80	80
Drangtraject				50	50	50
2 Extra toets op dyslexiezorg		26	100	26	26	26
Extra toets op dyslexiezorg				74	74	74
3 Reiskosten inburgeraars		24	24	24	24	24
4 Meedoen in Montferland		156	200	200	200	200
5 Collectieve aanvullende verzekering		94	100	100	100	100
6 Innovatiebudget		42	102	102	102	102
7 Taakstelling inkoop		0	50	0	100	100
8 Stelpost sociale zaken		17	17	17	17	17
9 Stoppen met brede intake voor iedereen		0	0	0	0	0
Subtotaal		438	723	673	773	773
Transformatie						
10 Sprong voorwaarts, een andere manier van dagbesteding					0	0
11 Hulp bij het huishouden als algemene voorziening					0	0
12 Praktijkondersteuner huisartsen		100	125	125	150	150
13 Maatjesproject		10	10	10	10	10
14 Uitbreiding ambulante jeugdzorg		0			130	130
15 Uitbreiding preventie		0	0	0	0	0
Subtotaal		110	135	135	290	290
Lean en mean						
16 Uitvoeren fraude onderzoeken en kosten administratieve schil		98	98	98	98	98
17 Vacatureruimte afdeling ontwikkeling		65	65	65	65	65
18 Beperken telefonische bereikbaarheid		0	0	0	50	50
Beperken telefonische bereikbaarheid		0	0	0	0	0
19 Stroomlijnen werkprocessen					120	120
Subtotaal		163	163	163	333	333
20 Stelpost					114	114
Totaal		711	1.021	971	1.510	1.510

Resume voortgang:		werkelijk 2018	Raming 2019	Berap 2019	2020	2021
Volledig gerealiseerd cf besluit		711		412	576	576
Nog lopend proces		0		435	710	710
Niet gerealiseerd		199		124	224	224
Totaal		910		971	1.510	1.510

Conclusies / toelichting:

- We constateren thans dat van de resterende maatregelen (kleur rood) een aantal niet of gedeeltelijk worden gerealiseerd. Voor 2020 en volgende jaren is in de nieuwe (concept-) begroting 2020 en in de formulering van de Bestuursopdracht hier rekening mee gehouden.
- Van de nog lopende maatregelen (kleur geel) moet op onderdelen de realiteit/hardheid ervan nog worden aangetoond. In financieel opzicht lopen we hier een potentieel risico;
- 1. Drangtraject:
Om de taakstelling te kunnen realiseren (uitvoeren in eigen beheer) is het nodig gebleken om de formatie binnen het Sociaal Team te versterken (kosten € 50.000 per jaar).
- 7. Taakstelling inkoop:
Dit is niet realistisch gebleken. De tarieven nieuwe inkoopmodel 2019 e.v. zijn per saldo zelfs hoger geworden.

Raadsbesluit 18 april 2019, taakstelling van € 1 mln.

In de beleidscyclus bent u erover geïnformeerd dat de maatregelen uit het besluit van 26 oktober 2017 niet voldoende waren om te komen tot budgetneutraliteit. Dit betekende dat een nieuw pakket van maatregelen noodzakelijk was. De vereiste omvang werd becijferd op ruim € 1 mln. (2020 e.v.).

Op 18 april jongstleden sprak de gemeenteraad over het door het college voorgestelde pakket van extra maatregelen. Op twee voorstellen werden amendementen ingediend:

1. Het onderzoek naar de mogelijkheid om de dienstverlening in het kader van Hulp bij het huishouden aan te passen, in het bijzonder een voorstel naar de mogelijkheid om een centrale wasvoorziening in te richten
2. Het afschaffen van de verstrekking van LOKO-bonnen aan mantelzorgers.

1. Hulp bij het huishouden (HBH)

Het college stelde voor om de ondersteuning anders vorm te geven door het wassen centraal te organiseren. Hierbij werd gedacht aan de inrichting van een centrale wasvoorziening. Met dit voorstel werd gestreefd naar een ombuiging van € 0,6 mln., met de mogelijkheid dat dit bedrag nog kon oplopen.

Het amendement wijzigt dit voorstel in het besluit om te investeren in goede gesprekken tussen cliënt en aanbieder om vooraf een goed beeld te krijgen welke ondersteuning mensen echt nodig hebben. De ondersteuning wordt uitgedrukt in een beschikking op basis van het te bereiken resultaat.

Het amendement stelt dus voor om HBH als maatwerkvoorziening te vervangen door HBH als een te bereiken resultaat. Zoals bekend heeft de Centrale Raad van Beroep alle gemeenten die HBH als maatwerkvoorziening vervangen hebben door resultaatgerichte financiering teruggefloten. Dit geldt overigens ook voor Montferland. Met een verwijzing naar de brief van minister De Jonge aan de Tweede Kamer (12 april jongstleden) veronderstelt het amendement dat dit nu wel mogelijk zou zijn. Inderdaad stelt de minister in zijn brief dat hij wil onderzoeken of de Wmo 2015 aangepast kan worden, zodat de resultaatgerichte financiering van HBH mogelijk wordt. Hiertoe moet dan wel de wet gewijzigd worden. Terecht heeft de VNG er in een reactie op de brief van de minister op gewezen, dat een wetswijziging in Nederland een periode van zeker anderhalf tot twee jaar vereist. Tot de Wmo 2015 dus daadwerkelijk gewijzigd is, is het vervangen van HBH als maatwerkvoorziening door resultaatgerichte financiering juridisch niet toegestaan.

Het amendement veronderstelt verder dat invoering van resultaatgerichte financiering leidt tot "optimalisering" van de uitgaven. Bij deze veronderstelling moet evenwel een kanttekening geplaatst worden. De enige gemeente die een normenkader ontwikkeld heeft voor de vaststelling van resultaatgerichte financiering van HBH, die volgens de Centrale Raad van Beroep voldoet, is Utrecht. Mocht Montferland dit normenkader willen overnemen, dan kan dat maar alleen als dit integraal wordt overgenomen. Er is dus nadrukkelijk geen ruimte voor een "lokale invulling". Wel kan Montferland een eigen normenkader door een onafhankelijke partij laten ontwikkelen (en juridisch laten toetsen) en dit gebruiken bij de indicatiestelling.

Het normenkader van Utrecht definieert wat een schoon huis is en is daarmee een vorm van resultaatgerichte financiering. Wassen en strijken valt hier niet onder. Dit is en blijft een maatwerkvoorziening en wordt aanvullend op de indicatie HBH geïndiceerd.

Voor het vaststellen van de hoeveelheid tijd die hiervoor geïndiceerd wordt, wordt gebruik gemaakt van het CIZ-protocol. Wat betreft het gebruik van dit protocol wijkt Montferland niet af van Utrecht.

Leidt invoering van het Utrechtse model – of een wetswijziging in deze richting in de toekomst – nu tot een "optimalisering" van de kosten? Enig voorbehoud is op zijn plaats. Wanneer we de uren die het Utrechtse model berekent voor een "schoon huis" optellen bij het aantal geïndiceerde uren in Utrecht voor het wassen van kleding, dan wijkt de optelsom niet of nauwelijks af van het aantal gemiddelde uren dat cliënten in Montferland geïndiceerd krijgen.

Hierbij komen nog de incidentele kosten die gepaard gaan met een herindicatie van het bestand en de kosten in verband met bezwaar en beroep. Op grond van eerdere ervaringen moet dan rekening gehouden worden met ruim € 100.000.

2. LOKO-bonnen

Het amendement wijzigt het voorstel van het college om de bestaande regeling LOKO-bonnen af te schaffen. Het amendement stelt voor de bestaande regeling te vervangen door een "jaarlijkse

mantelzorgbijeenkomst, waarbij mantelzorgers een passende attentie/cadeau/compliment krijgen uitgereikt”.

Voor deze “jaarlijkse mantelzorgbijeenkomst” wordt een bedrag beschikbaar gesteld van €50.000. De dekking wordt voor € 10.000 gevonden bij de dag van de mantelzorg en in 2020 uit de Alliantie opbrengsten. Voor 2021 en verder is er dus sprake van een structureel tekort van € 40.000.

Welcom heeft inmiddels laten weten bereid en in staat te zijn de jaarlijkse “Mantelzorgbijeenkomst” te organiseren.

De consequenties van de amendementen zijn als volgt:

- De geraamde besparing op HBH van € 600.000 wordt niet gerealiseerd.
- De geraamde besparing op de LOKO-bonnen vertoont vanaf 2021 een tekort van € 40.000.

Derhalve is de conclusie dat van het voorgestelde pakket van ruim € 1 mln. er in 2020 en verder € 600.000 niet gerealiseerd wordt en in 2021 en verder € 640.000 niet gerealiseerd wordt. Dit nadeel maakt onderdeel uit van de taakstelling met betrekking tot de begroting 2020 en verdere jaren.

5. Overzicht Reserves en Voorzieningen

5.1 Reserves

5.1.1 Algemene reserve

De ontwikkeling van de Algemene reserve is als volgt:

(bedragen x € 1.000)

	2019	2020	2021	2022	2023
Saldo per 1 januari	6.743	3.127	3.353	3.353	3.353
<i>Toevoegingen</i>					
1. Voorfinanciering: Planontwikkeling Lengel/'s Bergh-Oost		740			
<i>Onttrekkingen</i>					
2. Negatief saldo begroting 2019	- 836				
3. Negatief saldo jaarrekening 2018	- 131				
4. Negatief saldo bestuursrapportage 2019	- 1.800				
5. Dorpsvoorziening kern Stokkum	- 250				
6. Motie Kasteelstad	- 25				
7. Aanpassing sportparken ivm fusies	- 574				
8. Bijdrage kunstgras voor Sprinkhanen en VV Peeske		- 514			
Geraamd saldo per 31 december	3.127	3.353	3.353	3.353	3.353

Anders dan het beeld van vorig jaar zien we een dalend verloop, in sterke mate veroorzaakt door de onttrekkingen van negatieve exploitatieresultaten 2018 en met name 2019.

De raming is, dat ultimo 2023 de Algemene reserve ruim € 3,3 mln. bedraagt. Dit is lager dan de geraamde € 5,9 mln. in de begroting 2019.

Dankzij de overige Algemene reserves, i.c. de reserve NUON (afgerond € 15 mln.) en de reserve Grondexploitatie (€ 5 mln.), is de beschikbare weerstandscapaciteit genoeg om de ratio van het weerstandsvermogen op peil te houden.

5.1.2 Bestemmingsreserves

Aan de hand van mutaties in de reserves is de stand van zaken als volgt:

(bedragen x € 1.000)

Bestemmingsreserve	beginsaldo 1-1-2019	bespaarde rente	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Verwachte stand 31-12-2019
<i>Bestedingsfunctie</i>					
Monumentenzorg Svn	90				90
Masterplan 's-Heerenberg	350		153		503
OLIE	25			-25	0
<i>Egalisatiefunctie</i>					0
Kwaliteitsimpuls gem.organisatie	400				400
Egalisatiereserve Afvalstoffenheffing	260			-230	29
Egalisatiereserve decentralisties Sociaal Domein	144		917	-934	126
Onderhoud riolering en rioolrenovaties	680		156		836
Reserve kunstgrasvelden	100		50		150
Speellocaties	132				132
Onderuitputting Algemene uitkering			180	-180	0
<i>Dekingsreserve kapitaallasten</i>					0
Onderwijshuisvesting	1.146	17	1.837	-2.058	943
Kap.lasten Sportcompl. Montferland (SCM)	1.080	17		-127	969
Centrumplan Didam	1.000				1.000
Totaal bestemmingsreserve	5.406	34	3.293	-3.555	5.179

5.2 Voorzieningen

De inzet van voorzieningen ten behoeve van bepaalde uitgaven leidt niet tot extra lasten binnen de exploitatie. Aan de hand van mutaties in de voorzieningen is de stand van zaken als volgt:

(bedragen x € 1.000)

Voorzieningen	beginsaldo 1-1-2019	Toevoe- gingen	Onttrekking en	Verwachte stand 31-12-2019
<i>Risicovoorzieningen</i>				
Verplichtingen personeel	509	36	-20	525
Verplichtingen wethouders	2.092	89	-111	2.070
Voorziening grondexploitatie A18 bedrijvenpark D'chem	1.600			1.600
Totaal Risicovoorziening	4.201	125	-131	4.195
<i>Egalisatievoorzieningen</i>				
Groot onderhoud sportcomplex	352	66		418
Openbare ruimte	446	1.046	-1.079	412
Onderhoud gebouwen en accommodaties	1.045	247	-13	1.280
Totaal Egalisatievoorzieningen	1.843	1.359	-1.092	2.110
<i>Bijdrage aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven</i>				
Groot onderhoud sportcomplex	132	337	-132	337
Totaal Bijdrage aan toekomstige vervangingsinvesteringen,...	132	337	-132	337
Totaal voorzieningen	6.176	1.821	-1.355	6.642

6. Voorgestelde besluiten

Raadsbesluit

Onderwerp: Bestuursrapportage 2019

De raad van de gemeente Montferland;

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 13 augustus 2019 en kennis genomen te hebben van de bestuursrapportage 2019:

BESLUITEN:

- Van het voordelig saldo op de uitvoering van de BUIG:
 - Een bedrag van € 250.000 te bestemmen voor het Uitvoeringsplan Participatiewet 2019;
 - Een bedrag van € 12.000 voor de ingebruikname van een functionele app voor de Montferlandse doelgroep in de Participatiewet;
 - Een bedrag van € 916.000 toe te voegen aan de egalisatiereserve Sociaal Domein;
- De begroting 2019 te wijzigen volgens bijgevoegde begrotingswijziging (bijlage 7.1 van de Bestuursrapportage).
- Het nadelig saldo van de Bestuursrapportage 2019, ten bedrage van € 1.800.000, te onttrekken aan de Algemene reserve

Aldus vastgesteld door de raad van Montferland in de openbare vergadering van 10 oktober 2019.

De Griffier,

De voorzitter,

D. Berends

Mr. P. de Baat MPM

B ijlagen

7. Bijlagen

7.1 Begrotingswijziging bestuursrapportage 2019

Nummer : 003
 Boekjaar : 2019
 Raadsbesluit : 10 oktober 2019

Programma	Begroting voor wijziging	Wijziging Berap 2018	Begroting na wijziging
1 Relatie inwoners en bestuur	-2.525	-84	-2.610
2 Ruimtelijke ontwikkeling	-1.461	163	-1.298
3 Beheer leefomgeving	-4.674	-445	-5.119
4 Economie en toerisme	-459	42	-417
5 Gezondheid en bevord. gezonde leefstijl	-3.765	-113	-3.877
6 Jeugd, onderwijs en cultuur	-16.302	-1.275	-17.577
7 Maatsch. ondersteuning en veiligheid	-11.548	-2.080	-13.628
8 Werk en inkomen	-8.380	514	-7.865
40 Algemene dekkingsmiddelen	57.628	1.794	59.421
50 Overhead en ondersteuning	-11.185	-88	-11.272
Eindtotaal	-2.671	-1.572	-4.242
Wijze van dekking			
Mutaties reserves	1.834	-228	1.606
Saldo begroting 2019			
<i>Verrekening met de Algemene Reserve</i>	836	1.800	2.636
	2.671	1.572	4.242

7.2 Monitoring doelen per programma 2019

	Tijd	Kwaliteit	Geld
01 Relatie inwoners en bestuur			
01.4.1 Gemeentelijke producten en diensten			
- Doorzetten van de campagne 'Montferland digitaal', waarbij ook bekeken wordt of bestaande digitale formulieren vereenvoudigd kunnen.	●	●	●
- Hernieuwde visie op dienstverlening opstellen.	●	●	●
- Nieuwe manieren van dienstverlening onderzoeken en daar waar mogelijk implementeren, denk hierbij aan structurele inbedding van chat, onderzoeken en eventueel implementeren van WhatsApp, onderzoeken van de mogelijkheden voor een gemeente-app.	●	●	●
- Structureel monitoren van en sturen op onze servicenormen.	●	●	●
- Telefonische bereikbaarheidsonderzoek laten uitvoeren. Ditmaal niet onder het gehele personeel maar onder de doelgroep die de vorige keren niet optimaal heeft gescoord.	●	●	●
01.4.2 Communicatie en voorlichting			
- Aandacht blijven schenken aan het project 'begrijpelijke taal' waarbij ook in 2018 kritisch wordt gekeken naar onze uitgaande correspondentie om deze indien nodig korter, leesbaarder en dus begrijpelijker op te stellen	●	●	●
- Bijdrage aan de Regio Arnhem-Nijmegen ingaande 2019 structureel verhogen met € 50.000 voor het realiseren van diverse regionale programma's.	●	●	●
- Een klankbordgroep voor jongeren opzetten om de jongeren te betrekken bij het ontwikkelen van plannen in onze gemeente.	●	●	●
- Een nieuw communicatiebeleidsplan opstellen.	●	●	●
- Het project 'bestuurlijke vernieuwing' concretiseren/vormgeven en uitrollen, waarbij wordt ingegaan op het beter stimuleren en ondersteunen van ideeën en projecten die vanuit de samenleving komen.	●	●	●
- Het vergadermodel van de gemeenteraad herzien en kijken naar andere vormen.	●	●	●
- Ideeën en projecten die vanuit de samenleving komen beter stimuleren en ondersteunen.	●	●	●
- Inzet van nieuwe communicatiemiddelen	●	●	●
02 Ruimtelijke Ontwikkeling			
2.4.1 Ruimtelijke ordening			
- Grondtransacties en kaveluitgifte begeleiden	●	●	●
- Invulling geven aan functieveranderingsinitiatieven en landgoederenbeleid	●	●	●
- Planologische procedures voeren	●	●	●
- Transformatie- en herontwikkelingsplannen begeleiden	●	●	●
- Uitvoering geven aan de Omgevingswet (realisatie 2021)	●	●	●
- Samen met Plavei wordt aan de slag gegaan met de voorbereidingen voor een omvangrijke herstructurering (200 á 250 woningen inclusief openbare ruimte) van de Bloemenbuurt in Didam (gereed in 2021)	●	●	●
- In het najaar van 2018 wordt een scenariostudie brandweerkazerne Didam voorgelegd aan de Raad	●	●	●
- Uitwerken herinrichtingsplan openbaar gebied voor het centrum van Didam	●	●	●
2.4.2 Volkshuisvesting			
- De bouw van circa 75 woningen faciliteren	●	●	●
- Op sub regionaal niveau (Liemers) overleg voeren en input leveren voor afstemming en monitoring woningbouwprogramma	●	●	●
- Continuering van der starterlening	●	●	●
- Vanaf 2018 maken we gebruik van de blijverslening van Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn)	●	●	●
2.4.3 Natuur- en landschapsontwikkeling			
- Faciliteren particuliere initiatieven	●	●	●
- Inventariseren veel voorkomende diersoorten in de kernen met veel ruimtelijke ontwikkelingen	●	●	●
- Invulling geven aan landschappelijk inpassingsbeleid	●	●	●
- Realisatie 1 Interreg project	●	●	●

	Tijd	Kwaliteit	Geld
2.4.4 Monumenten			
- Bij aanvragen instandhoudingssubsidie eigenaren wijzen op nut/noodzaak inspectierapport monumentenwacht en de gemeentelijke vergoeding (abonnement) en bijdrage (subsidie) hierin	●	●	●
- Herstel/instandhouding monumentale graven op de Martinus begraafplaats in Didam en begraafplaats de Goede Herder in 's-Heerenberg	●	●	●
- Stimuleren instandhouding monumenten door het bieden van diverse subsidiemogelijkheden (koppelsubsidie gemeente en subsidie)	●	●	●
- Stimuleren van het herbestemmen van historische gebouwen	●	●	●
- Verbeteren van de voorlichting via de gemeentelijke website	●	●	●
- Voorlichting geven aan monumenteneigenaren over actualiteiten - waaronder energiebesparende maatregelen - bij het hebben en houden van monumenten	●	●	●
03 Beheer leefomgeving			
3.4.1 Afval			
- Beheer en regie voeren op de inzamelstructuur huishoudelijk afval inclusief aanbestedstations	●	●	●
- GFT apart inzamelen en gratis laten aanbieden	●	●	●
- Tijdens de jaarlijkse lokale opschoondag worden scholen, verenigingen, wijk- en dorpsraden, ondersteund met het beschikbaar stellen van inzamelmiddelen, zoals hesjes, grijpers en zakken en een attentie	●	●	●
- Via inhuur van Technotrend worden daarnaast scholen ondersteund in de educatie op gebied van zwerfafval en afval scheiden	●	●	●
- Zoveel mogelijk afval verzamelen dat geschikt is voor hergebruik en dus zo min mogelijk restafval, waarbij de kosten van afvalinzameling zo laag mogelijk zijn	●	●	●
3.4.2 Duurzaamheid			
- Inkoop groene energie	●	●	●
- Ontwikkelen ruimtelijk kader duurzame energieopwekking	●	●	●
- Participeren in Achterhoekse Groene Energie Maatschappij (AGEM) t.b.v. opwekken duurzame energie	●	●	●
- Promoten duurzaamheidsloket (Verduursaam Energieloket AGEM)	●	●	●
- Bijdrage verstrekken voor inrichten Regionaal Energiefonds	●	●	●
- Stimuleren en faciliteren van initiatieven van burgers, instellingen en bedrijven m.b.t. duurzaamheid	●	●	●
- Stimuleringslening opzetten waarbij woningeigenaren een lening kunnen aanvragen voor het verwijderen van asbest	●	●	●
- Verstrekken asbestleningen	●	●	●
3.4.3 Openbare ruimte			
- Aanleg glasvezel in het buitengebied. In het buitengebied is/wordt gestart met de aanleg van glasvezel om zodoende het buitengebied van de gemeente te voorzien van snel internet.	●	●	●
- Afsluiting Pittelderstraat Didam	●	●	●
- Beginnen met het opstellen van een nieuw GRP voor de periode 2021-2026. Hierin worden ook maatregelen opgenomen die in het kader van klimaatadaptie noodzakelijkerwijs genomen moeten worden om een klimaatbestendige woonomgeving te realiseren.	●	●	●
- Herinrichting Bloemenbuurt Didam. Woningbouwvereniging Plavei gaat woningen slopen en vervangen door nieuwbouw en woningen renoveren. De openbare ruimte van de wijk wordt volledig heringericht.	●	●	●
- In 2019 starten we met het opstellen van een nieuw IVVP (Integraal Verkeer en Vervoer Plan). Het oude plan uit 2013 moet volledig worden herzien vanwege een groter aantal ontwikkelingen w.o. de aanleg van de ontbrekende schakel bij 's-Heerenberg.	●	●	●
- Kruising aanpassen rotonde Bievanckweg-Ruighoek	●	●	●
- Led verlichting toepassen in de openbare verlichting bij vervanging en nieuwe plaatsing.	●	●	●
- Meer onderhoud plegen aan wegranden.	●	●	●
- Opstellen bermenbeleidsplan met voorstellen voor een andere manier van bermenonderhoud waardoor meer natuurlijke bermen en bermen met een biodiversiteit ontstaan.	●	●	●
- Opstellen nieuw groenstructuurplan met als doel de woon- en leefomgeving groener te maken.	●	●	●
- Reconstructie van de Sint Jansgildestraat in Beek. de bruikbaarheid van de weg is slecht door wortelopdruk. Dit heeft een negatief effect op de verkeersveiligheid. Herstel is niet meer mogelijk en Reconstructie dus noodzakelijk.	●	●	●
- Regulier beheer van wegen, bermen, openbare verlichting, bewegwijzering, verkeers- en straatnaam borden, openbaar groen en riolering	●	●	●
- Verbeteren toegankelijkheid openbare ruimte. In 2019 wordt het meer toegankelijk maken van de openbare gecontinueerd volgens het beleidsplan 'toegankelijkheid openbare ruimte 2017 -2021'.	●	●	●
- Verkeersremmende maatregelen Zuidermarkweg in Beek	●	●	●
- Vervanging verouderd straatmateriaal. Vanaf het begrotingsjaar 2018 is er structureel geld beschikbaar voor het vervangen van verouderd straatmateriaal. Ook in 2019 staan er een aantal wegen op de planning waarvan het straatmateriaal wordt vervangen.	●	●	●
- Voorbereiding en uitvoering verschillende fases van het Masterplan Didam. In 2019 wordt de Spoorstraat heringericht. Dit is fase 1 van het Masterplan. Tegelijkertijd worden de volgende fases in voorbereiding genomen.	●	●	●

	Tijd	Kwaliteit	Geld
04 Economie en toerisme			
4.4.1 Economie			
- (Inter-)nationale hotelketens en fastfoodketens interesseren voor vestiging in Montferland	●	●	●
- Andere opties onderzoeken zoals vestiging megabioscoop langs de A12	●	●	●
- Bestuurlijk en ambtelijk overleg en gezamenlijke activiteiten met (m.n.) onze bureaus uit Emmerich	●	●	●
- Bevorderen van het voorzien in voldoende werk- en stageplekken bij het bedrijfsleven	●	●	●
- Interne voorlichting over mogelijkheden lokale inkoop	●	●	●
- Lokale/regionale bedrijven actief benaderen om mee te doen aan onze aanbestedingen	●	●	●
- Onderzoek naar de gevolgen van vestiging van de Factory Outlet Zevenaar	●	●	●
- Opstellen van een economische visie op de ontwikkeling van Montferland	●	●	●
- Structureel in overleg met (o.a.) MKB over mogelijkheden toename werkgelegenheid	●	●	●
- Subsidiëring van innovatieve vernieuwingen (subsidieregeling Innovatiefonds Montferland)	●	●	●
- Verder voorbereiden van DOCKS NLD 2 (in overleg met Provincie blijven over noodzaak van ontwikkeling)	●	●	●
- Verkoop van Docks NLD	●	●	●
- Via actieve acquisitie stimuleren van verkoop van bedrijfsterreinen	●	●	●
- Voorbereidingen treffen voor realisering van dubbel spoor tussen Zevenaar en Didam	●	●	●
4.4.2 Toerisme			
- Ontwikkeling en promotie van het TR-product Montferland i.s.m. de VVV	●	●	●
- Samen met het toeristisch veld zal het huidige R&T beleid verder worden uitgewerkt tot een gedegen toeristisch beleid (o.a. de promotie van Montferland en de inrichting van camperplaatsen)	●	●	●
05 Gezondheid en bevordering gezonde leefstijl			
5.4.1 Sportbevordering			
- Inzet van combinatiefunctionarissen en buurtsportcoaches	●	●	●
- Regionaal coördinator inzetten om mensen met een beperking te ondersteunen bij het vinden van een passend sportaanbod en/of evenement	●	●	●
- Sportinitiatieven van verenigingen, combinatiefunctionarissen, scholen ondersteunen met financiële middelen en promotie	●	●	●
- Sportverenigingen ondersteunen met subsidie, informatie en samenwerkingsmogelijkheden	●	●	●
5.4.2 Sportaccommodaties en speellocaties			
- (Bestaande) speellocaties opheffen en (her)inrichten tot groene, natuurlijke speelplekken en/of waarbij de actieve leefstijl voor alle leeftijden wordt gestimuleerd	●	●	●
- Fusie voetbalverenigingen: investeringen uitbreidingen MVR onderzoeken	●	●	●
- Met een extern bureau voetbalverenigingen faciliteren en ondersteunen bij eventuele fusies in samenwerking met de verenigingen en de gemeente	●	●	●
- Met inbreng van een extern gespecialiseerd bedrijf is onderzoek uitgevoerd naar de toekomst van zwembad de Hoevert en daarbij is in ieder geval de zwemverenigingen bij betrokken.	●	●	●
- Mindervalidenlift de Muizenberg	●	●	●
- Verduurzaming sportzaal 't Raland	●	●	●
5.4.3 Leefstijlprojecten			
- Deelnemen regionaal project Achterhoek in Beweging	●	●	●
- Het regisseren van het project "Gezonde Kinderen in een Gezonde Kindomgeving" (GKKG).	●	●	●
- Het regisseren van de "Ketenaanpak Overgewicht"	●	●	●
- Regisseren van het project "Slimmer" (verhoogd risico op diabetes)	●	●	●
- Senioren stimuleren tot gezonde leefstijl en veilig huis via ontwikkeling en uitvoering project "Vitaal Veilig Wonen Montferland"	●	●	●
5.4.4 Gezondheid			
- Gerichte voorlichting geven o.a. door de GGD op scholen	●	●	●
- Met het opstellen van een 'Preventie –en Handhavingplan Drank –en Horecawet' het alcoholgebruik beïnvloeden	●	●	●
- Organiseren van voorlichtingsactiviteiten over leefgewoonten	●	●	●
- Overleg organiseren met ambulancevervoerders over hun resultaten t.a.v. de aanrijtijden	●	●	●
- Uitvoering geven aan Project Hartveilig wonen en first-respondertaak brandweer.	●	●	●

	Tijd	Kwaliteit	Geld
06 Jeugd, onderwijs en cultuur			
6.4.1 Jeugd			
- Binnen het sociaal team-afdeling Jeugd en gezin gespecialiseerde kennis inzetten op het terrein van GGZ	●	●	●
- Controles uitvoeren in de openbare ruimte, op plekken waar veel jongeren tezamen komen	●	●	●
- De gemeente gaat investeren op lichte en goedkopere zorgvormen en voorlichtingen, om zo de vraag naar duurdere zorg te verminderen	●	●	●
- De gemeente subsidieert deelname aan VVE voor kinderen met een indicatie	●	●	●
- De gemeente subsidieert het bezoek van een voor- en vroegschoolse voorziening, aan ouders van een VVE- doelgroepkind	●	●	●
- De gemeente voert gesprekken met de jongeren en ouders als er sprake is van relatief of absoluut verzuim	●	●	●
- De huisartsen informeren over de hulpverleningstrajecten binnen het sociaal team, en de mogelijkheden om snel hulp in te zetten.	●	●	●
- Estinea organiseert in 's-Heerenberg wekelijks een groepsbijeenkomst. De deelnemers leren elkaar te ondersteunen, en hierdoor neemt de behoefte aan professionele begeleiding af	●	●	●
- Kortdurende ambulante hulp door het sociaal team inzetten	●	●	●
- Onderzocht wordt wat jongeren bindt en boeit binnen de gemeente Montferland (Innovation Lab)	●	●	●
6.4.2 Onderwijs			
- De mogelijkheden onderzoeken voor centrale huisvesting in s-Heerenberg voor de 3 basisscholen.	●	●	●
- In de zomer van 2019 wordt een zomerschool voor kinderen van nieuwkomers georganiseerd	●	●	●
- In overleg met de scholen wordt onderzocht in hoeverre gekwalificeerde vrijwilligers bereid zijn Duitse lessen te verzorgen. Hierbij kan wellicht aangesloten worden bij de regio Achterhoek	●	●	●
- Jaarlijks een aantal gezamenlijke trainingen voor onderwijs en sociaal team organiseren om het kennisniveau over de relevante wetgeving en de samenwerkingsafspraken te verbeteren	●	●	●
- Leerlingen extra ondersteuning bieden op het reguliere onderwijs, zodat verwijzing naar speciaal onderwijs indien mogelijk voorkomen wordt.	●	●	●
- Met de ouders van leerlingen die recht hebben op leerlingenvervoer, kijken naar alternatieve vormen: eigen vervoer, per fiets etc.	●	●	●
- Op basis van de wetgeving en vastgestelde plannen casussen bespreken	●	●	●
- Samenwerkingsafspraken actualiseren	●	●	●
6.4.3 Cultuur & ontmoeting			
- De dorpsraden en verenigingen ondersteunen bij initiatieven om de leefbaarheid op peil te houden	●	●	●
- De gemeenschappen motiveren om het beheer van de gemeenschapshuizen over te nemen en daar de randvoorwaarden voor scheppen	●	●	●
- Voor Beek, Braamt en Azewij wordt aan een plan gewerkt (maatwerk per kern). Het gaat hierbij overigens niet alleen om plannen voor fysieke voorzieningen	●	●	●
- We onderzoeken thans ook vestigingsmogelijkheden van de bibliotheek in Meulenvelden en brede school 's-Heerenberg	●	●	●
- Wij ondersteunen de bibliotheek t.b.v. de Taalhuizen en Digisterker.	●	●	●
- Wij ondersteunen de bibliotheek zodat zij activiteiten kan uitvoeren ten behoeve van leesbevordering, vnl. onder de doelgroep jeugd. Daarnaast het organiseren van activiteiten voor volwassenen om mee te kunnen doen in de maatschappij.	●	●	●
- Wij ondersteunen de muziekscholen om daarmee muziekeducatie in het primair onderwijs te verzorgen en toegankelijk muziekonderwijs voor de jeugd aan te bieden.	●	●	●
07 Maatschappelijke ondersteuning en veiligheid			
7.4.1 Maatschappelijke inzet en mantelzorg			
- Faciliteren van mantelzorgondersteuning in de vorm van begeleiding, educatie en lotgenotencontact	●	●	●
- Het ondersteunen van bewonersinitiatieven die informele ondersteuning door buurtgenoten bevorderen.	●	●	●
- Stimuleren van vrijwilligerswerk door het faciliteren van een vacaturebank, promotie-activiteiten en het aanbieden van begeleiding bij het vinden van passend vrijwilligerswerk	●	●	●
7.4.2 Maatschappelijke opvang			
- In regionaal verband afspraken maken met Centrumgemeente Doetinchem over opvangplaatsen maatschappelijke opvang	●	●	●
- Sluitende afspraken over financiering en taakverdeling tussen centrumgemeente Doetinchem en de regiogemeenten rondom Beschermd Wonen	●	●	●

	Tijd	Kwaliteit	Geld
7.4.3 Voorzieningen WMO (algemeen en individueel)			
- Bij de inkoop van ondersteuning en de gesprekken met aanbieders streven wij naar kwaliteitsverbetering van de geboden ondersteuning	●	●	●
- De gemeente biedt kortdurende ondersteuning zelf aan om daarmee doorverwijzing naar duurdere vormen van zorg te voorkomen	●	●	●
- De gemeente zet in op inzet van eigen kracht, het sociaal netwerk en algemene voorzieningen.	●	●	●
- Het voorliggend veld waaronder de algemene voorzieningen wordt in samenwerking met de partners versterkt	●	●	●
- Organiseren van netwerkbijeenkomsten van lokale partners uit het medisch domein (wijkverpleging, huisartsen, paramedici, psychologen etc.) en het sociaal domein (gemeente, bibliotheek, welzijn, woningbouwstichting, aanbieders van ondersteuning etc.	●	●	●
7.4.4 Veiligheid			
- Aan de slag met de uitkomsten van het in september 2018 op te stellen 'ondermijningsbeeld Montferland'	●	●	●
- Actief communiceren over en met burgers over preventie om veiligheidsbewustzijn en zelfredzaamheid te vergroten	●	●	●
- Actief communiceren over preventie om veiligheidsbewustzijn en zelfredzaamheid te vergroten	●	●	●
- Besluitvorming voorbereiden over de brandweerkazerne Didam	●	●	●
- Binnen de regionale context inzetten op het vakbekwaam worden en blijven van de functionarissen in de crisisbeheersing (college en medewerkers) uit de gemeentelijke organisatie	●	●	●
- Continuëren van de samenwerking met de politie voor een vroegtijdige signalering van mogelijke trends om daarop actief te kunnen inzetten	●	●	●
- De beveiliging voert al meerdere jaren, voor 20 uur per week, 'toezicht in het openbaar domein' uit in die gebieden waar overlast ervaren wordt. Dit toezicht wordt uitgevoerd op wisselende tijden verdeeld over alle dagen van de week	●	●	●
- Door deel te nemen aan dit project in de Achterhoek wordt de mogelijkheid geboden per gemeente ca. 130 huishoudens in het buitengebied te voorzien van slimme techniek en sociale alarmering, zodat zij langer veilig thuis kunnen blijven wonen	●	●	●
- Het gevoel van de inwoners over veiligheid peilen	●	●	●
- Vanuit veiligheid samenwerken in het bestaande project toezicht openbare ruimte en participeren in het Donkere Dagen Offensief (preventieve maatregelen tegen woninginbraak oktober - december) van de politie	●	●	●
- Vaststellen van een nieuw Integraal Handhavingsbeleidsplan	●	●	●
- Vaststellen van een nieuw Integraal Veiligheidsbeleid	●	●	●
- Voortgezette aandacht voor overlastgevende jeugd	●	●	●
- We nemen indien nodig het initiatief, de coördinatie en afstemming voor een multidisciplinair overleg per casus. De casuïstiek kan zich voordoen op het gebied van criminaliteit, ondermijning en overlast maar zeker ook op het gebied van zorg.	●	●	●
- Zero tolerance op het gebied van productie, -logistiek en handel in hard en softdrugs (hennep)	●	●	●
08 Werk en inkomen			
8.4.1 Participatie en activering			
- Het instrument loonkostensubsidie profileren als instrument bij werkgevers om inwoners met een arbeidsbeperking ook deel te laten nemen aan het arbeidsproces	●	●	●
- In samenwerking met onze maatschappelijke instelling en gemeentelijke serviceteams inwoners uit de doelgroep toeleiden tot maatschappelijk nuttige activiteiten	●	●	●
- Instroom beperken door een uitgebreid onderzoek bij een aanvraag voor een uitkering	●	●	●
- Uitstroom bevorderen door inzet van re-integratie instrumenten	●	●	●
8.4.2 Minimabeleid en schuldhulpverlening			
- De regeling 'Meedoen in Montferland' promoten bij de aanbieders van maatschappelijke activiteiten	●	●	●
- De regeling 'Meedoen in Montferland' promoten bij de doelgroep met een laag inkomen	●	●	●
- De schuldhulpverlening conform de gestelde kaders in het beleidsplan schuldhulpverlening 2016-2020 (i.o.) uitvoeren waarbij het project schuldhulpmaatje wordt uitgebreid	●	●	●
- Onze financiële regelingen uitvoeren conform het vastgestelde beleidsplan en de samenwerking met maatschappelijke initiatieven als de Voedselbank, stichting Leergeld e.d. intensiveren	●	●	●
- Vroegsignaleren via BKR tools	●	●	●
8.4.3 Nieuwkomers			
- Wij gaan in samenwerking met COA, de woningstichting Plavei en mogelijke particuliere verhuurders de huisvesting van statushouders organiseren	●	●	●
- Wij gaan in samenwerking met de maatschappelijke partners de toeleiding tot maatschappelijk nuttige activiteiten (bijv. vrijwilligerswerk) en betaalde arbeid organiseren.	●	●	●
- Wij gaan in samenwerking met Welcom, Graafschap college en de bibliotheek (waaronder het Taalhuis) de integratie optimaliseren	●	●	●
8.4.4 Uitvoering Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw)			
- De medewerkers van de groenploeg zijn met ingang van 1 januari 2018 in dienst van de gemeente. De groenploeg wordt aldus ingezet als reïntegratie-instrument	●	●	●
- In 2019 zal Laborijn trachten met de vm. medewerkers van Presikhaaf afspraken te maken ter vergroting van hun arbeidsproductiviteit.	●	●	●